

ÁRPÁS KÁROLY

Választások előtt

A pej fölnyerített. Oldalazni kezdett, hogy társát, az almásderest megkerülje. Az fölemelte a fejét és nyihogott. A csődörnek sikerült a másik farához közel kerülnie, és az orrát a herélt farkához érintenie. A szaglálódást még csak tűrte az almásderes, de megugrott, amikor a pej az ágaskodáshoz hátrált.

– Bolond a te méned, Emi! Hát nem érzi, hogy nincs keresnivalója?

A szakállas férfi szavára a csurgóra növesztett bajuszos megemelte a fejét, aztán a lovaglópálcájával csapkodni kezdte a telet túlélte laboda gömbjeit.

– Nincs jelentősége.

A szakállas a játszódo lovakról a barátjára tekintett. Az sötét arccal nézett maga elé a márciusi délelőttön. A szemlélőnek eszébe jutott, hogy látta már a társát diadalmasnak, keserűnek, sikeresnek, átkozódónak, bizakodónak, szerelmesnek, s olyan világfájdalmasnak, amilyenek csak az almanachok költői el tudták képzelni a hőst.

– Ne lógasd a fejed! Asszonyok, lónak egy a gondja... tudod!

A bajuszos megállt. A domb teteje ott volt előttük, az ösvény eltérült. A déli távolból sötétlettek a Cserhát vonalai.

– Nincs itt a tréfa ideje. Azzal most nincs gondom.

Legyintett a pálcával, mintha a nem létező szúnyogokat hajtaná. Aztán megpróbált a szakállas szemébe nézni:

– A választások miatt jöttem.

– Hát, jobb is idekint. Ki tudja, ki figyel a házat..., és ki figyel téged.

– Édes Pálom! Biztos vagy benne, hogy nem akarsz indulni?

A szakállas most megállt. A lovak megnyugodtak. Csönd volt körülöttük. Hát, eljött ennek is a napja. Tizenhárom éve gondolkodott rajta.

– Úgy vagyok ezzel, mint a szűzlány: kívánom az egyik terhet, félek a másiktól.

– Nem mulatság ez, Pálom!

– Éppen erről van szó! A siker tetszene, a bizalmatok fölemelő – de ami vele jár...!

– A pénz nem számít. Ha a korteskassa nem elég, kiegészítem.

– Nem, Emi! Nem a választási procedúráról van itt szó. Inkább arról, hogy félek, nem tudok én szót érteni sem veletek, sem az ellenetekkel.

– Hiszen ki akarja, hogy a taplósívű kehidaival tarts?

– Félreértesz. Én a gróf álláspontját épp úgy nem tudom elfogadni, mint a prókátorét. Igazság szerint, nekem negyvennyolcban sem volt pártom.

– Hogy érted ezt? Hiszen emlékszem: a konzervatívokat éppen úgy kifogásoltad, mint a pilvaxosokat!

– Nem is tudom. Talán az eszközök...

A márciusi szél föltámadt. A domb kopár teteje körüli, tavalyról maradt kaszálatlan fű hullámozott. A lovak legelésztek, a két férfi elnézett a messzeségbe. Aztán a bajuszos megszólalt:

– Én biztosan indulok; megkaptam a bizottmányi jóváhagyást: támogatni fognak. Azt hiszem, itt az ideje, hogy folytassam a tizenhárom évvel ezelőtt abbahagyott pályát. Anyámasszony is örül.

– Azt elhiszem, Emi. A Múza helyett a Politika; jobb kombináció! Könnyebben megadja magát, s bár pénzért fekszik, több a mulatság benne. S talán ha az egyik nőt ejted...

– Hagyjuk, Pálom, az asszonyokat! Legalább ilyen könnyű faragni élcet az agglegényekre is. De most másért jöttem. A vármegyei bizottmány szabad választást engedett nekem, hogy kit kívánok követtársamul. Rád gondoltam.

– Megtisztelő. Akkor, kedves képviselőjelölt-társam, szükséges, hogy a programomat közöljem – íme, halljad hitvallásomat! Először én Ausztriát az október huszadiki diplomával kezében olyannak tartom, mint egy magát tiszteletre méltónak álcázó hölgyet, ki tizenhárom éves ostromlójának egy óvszerrel a kezében megígéri, hogy minden kívánságát teljesíti – ha előbb megengedi, hogy a kondomot felhúzza neki. Magyarország, mint egy erejében bízó ifjú ezen ajánlatot *beindulási* pontul elfogadja, s azonnal szervezni kezdi magát: lecsatolja a nadrágját, leoldja gatyáját, sőt neki is térdel. Ám Ausztria kisasszony a január tizenhatodikai reklamációja ellenére se mutat legkisebb hajlamot a cotton felhúzásra! Ebből vita támad, és a végeldöntés április másodika utánra, az országgyűlésre halasztatik – midőn azt hiszi az egyik, hogy erővel is felhúzhatja az óvszert, a másik meg reményli, hogy kondom nélkül is megteheti, amire vágyik. Ellenzem a cotton felhúzását.

– Hahaha! A kondom, mint alkotmány!

– Másodszor: egy ország a felelős minisztériummal és a megyei hivatalrendszerével hasonlít az utcán társat kereső olyan csírához, kinek megvan öröméhez mind a két legszükségesebb alkalmatossága, de egyszerre egyiket se használhatja a másik miatt. Pártolok egy eszközt.

– Jól adod, Pálom, de ebből elég! Fordítsuk komolyra a szót!

– Épp azon vagyok, mint az öregember az utolsó lövésén. Hallgass ide! Harmadszor: hiszem továbbá, hogy egy hetven éves egészséges embernek a farkát könnyebb felállítani, mint a február huszonhatodikai alapon a Birodalmi Tanácsot.

– Ugyanezt gondoljuk mi is.

– Negyedszer tudom, hogy negyvennyolc előtt a nép azon szerepre volt kárhóztatva, mint a tekerésnél a tök! Ő volt a legfőbb tényező, de élvezetben nem résztült – és az alkotmányon kívül maradt.

– Álljunk meg egy pillanatra! Nem hiszem, hogy ezt a programot akár a bizottmány is elfogadná!

– Miért? Az elébb mondtad, hogy egyezik a véleményünk.

– De a forma nem. Gondold meg, barátom, hogy a bizottmány nyilvános üléseire a hölgyközönség is hivatalos.

– Nincs ott helyük! Nem színház ez. Inkább bordély. De folytatom. Ötödször: ami a nemzetiségeket illeti, hiszem, hogy valamint egy buja nőt a férje, úgy a nemzetiségeket Magyarország tökéletesen nem elégítheti ki anélkül, hogy magát ne enerválja.

– Ki akarja a nemzetiségeket kielégíteni?

– Te tényleg a Múzsával henteregsz még most is! Pedig a Politikának is ismerni kell minden likát! És Kossuth alkotmányjavaslata? És a bécsi föderalisztikus tervezet?

Ti azt hiszitek, hogy a nemzetiségek nem politikai tényezők? Akkor írd meg a *Civilisator* folytatását!

– Mit kívánsz még?

– Hatodszor: hiszem, hogy a magyar nadrág és a krinolin a népesedés szaporodásának nagyobb hátrányára van, mint a katolikus klérusi cölibátus.

– Ez most hogyan jön ide?

– A magyar népesedés gondjai nem a polgári vagy az egyházi anyakönyvezés eldöntésétől oldódnak meg. A népegészségügyre kellene áldozni, nem pedig a nemzeti jelszavak díszleteire. És a lakosság életkörülményeinek javítása talán más politikai problémák erejét is gyengítené.

– Lehet, hogy igazad van.

– Végre hiszem, hogy az alkotmány sáncait nem azért nyitottuk meg, hogy azon mi kimenjünk, hanem azért, hogy a nép bejöjjön. Mert a tisztelt választók tudják, hogy a krinolint nem azért emeljük fel, hogy az alól a nő kibújék, hanem azért, hogy mi bebújjunk.

– De a nép nem csak magyar!

– Már arról én nem tehetek. Aki sarokra áll, az a pénzért minden vendéget fogadjon. – A szakállas keserű mosolyra húzta el a száját, majd átölelte a barátját.

– Ha ezen elvek mellett megválasztanának, közbejárásoddal pártolj!

Csönd támadt. A szél felhőket hajtott a nap elé, beborult. A két férfi a beszélgetés közben fölért a tetőre. Körülöttük az érintetlen vidék; a dombok mögött meglapultak a falvak, még a templomtornyok csúcsai sem látszottak.

– Kedves Emi! Innen lefelé kell menni.

– Van még emelkedő!

A szakállas megfogta a bajuszos karját.

– Nem tanultam meg a leckét.

– Milyen leckét, édes Pálom?

– A leckét a börtönben. Nem tudok hazudni.

A bajuszos a barátja arcába nézett. Mióta meglakta a fegyházat, sosem tudta többé arcvonásaiban fölfedezni az ifjút, akivel barátságot váltottak. A szenvedés redői erősebbek voltak. Milyen butaság volt. A becsület. Csak a saját vallomása alapján ítélték el. Senki nem tudott róla, hogy ő menekítette ki Bécsből Bemet. Lám, ő aztán tagadott mindent: a fegyvereket, a titkos ügynököket, a külföldre nyúló kapcsolatokat, a gerillák élelmezését és bújtatását, még Rákóczyét is. S Boryval összetartva kibabráltak a sógorokkal. Igaz, megjárta a pozsonyi vízikaszárnyát meg a pesti Újépületet, de itt van! S épp arra készül, hogy tegyen valamit.

– Szóval nem?

– Én ezt nem tudom vállalni, Emi. Hogy a jóhoz a rosszon át is vezethet út...

– De hát olvastad?

– Olvastam. De az a Múzsza. Írni lehet. Mindent. De a politika...

– Egyedül leszek.

– Sajnálom. Én várok rád, itt. Nem úgy, mint a másik.

A bajuszos legyintett. Visszafordultak a lovakhoz. Mindketten megvizsgálták a nyergeket, a szakállas megigazította a hasszíjat. Egy ugrással fönt termettek a lovon, aztán szorosra fogva a zablát ereszkedni kezdtek. Az ösvényre a bajuszos léptetett először. A szakállas figyelte hátulról. Még egyenesen ül a nyeregben. Hirtelen

arra gondolt, meg fogják választani. Aztán... aztán minden lehetséges. A gróf mellett föltűnhet. Hiszen az elsők között kezdte meg a megyei politizálást. S milyen nagyszerű szónok. Rétor-poéta. Vagy poéta-rétor? Amott meg ott vannak a Lónyayak. Szép csillagállítás ez. Akár itt, akár ott. Bár...

– Ha megválasztanak..., hallod?

Az előrelovagolt férfi bevárta a társát.

– Ha megválasztanak, Emi, magaddal viszed a Kéziratot?

– Lehet.

A bajuszos szeme összekapcsolódott a szakállaséval. Bólintott. A pej mén ágaszkodott, lovasa faroltatta, majd az útnak fordult. Egyesével lovagoltak a fűben eltűnő ösvényen a domb mögött előzőldülő sarjerdőbe.

Párkányi Raab Péter szobra